

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรม
พื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
Local political participation among women in a multicultural society
at Mae Sai District, Chiang Rai Province

มูทิตา ทับทิมศรี¹

Muthita Thapthimsri

ประยูร อิมิวัตร²

Prayoon Imiwat

ณัฐพงศ์ รักงาม³

Nattapong Rakngam

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นวิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากสตรีมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการศึกษาพบว่าด้านการมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมรณรงค์ทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในพื้นที่ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ แตกต่างกัน ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถานภาพ การศึกษา รายได้ และชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันทำให้ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย

¹ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ ดร., อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐาน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การเมืองท้องถิ่น, พหุวัฒนธรรม,สตรี

Abstract

The purpose of this research is to study the level of local political participation among women in a multicultural society at Mae Sai District, Chiang Rai Province, and to compare the levels of local political participation among women in this multicultural area. The study employs a quantitative research methodology, using a questionnaire to collect data from women aged 18 and older who are residents of Mae Sai District, Chiang Rai Province. The sample size consists of 398 individuals. Statistical methods used include mean, standard deviation, and analysis of variance (ANOVA). The study finds that the level of participation in voting rights is high, participation in political opinions is moderate, and participation in political campaigning is low. The comparison of local political participation levels among women in the area, based on personal factors such as age, shows statistically significant differences at the .05 level. marital status, education, income, and ethnicity, shows statistically significant differences at the .01 level. This finding is consistent with the research hypothesis. However, for the personal factors of occupation and length of residence in the area, the levels of local political participation do not differ significantly, leading to the rejection of the hypothesis.

Keywords: Participation, Local Political, Multicultural Society, Women

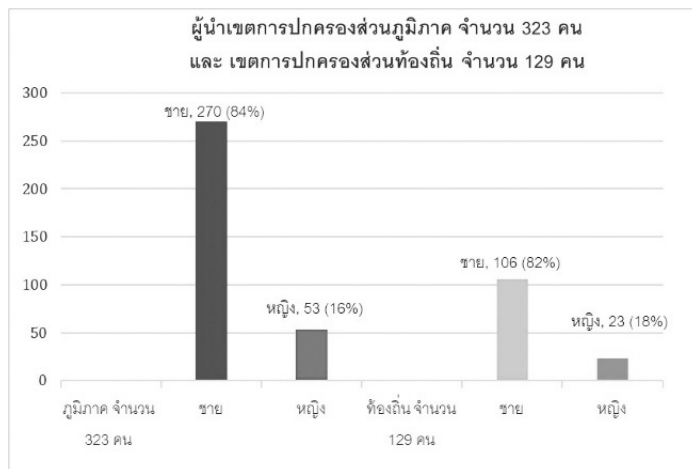
บทนำ

ในอดีตวัฒนธรรมทางสังคมและการปกครองของประเทศไทยนับแต่โบราณมา ไม่เปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาททางการเมืองได้เช่นเดียวกับบุรุษ กล่าวคือ สตรีไทยถูกจำกัดบทบาทสิทธิและเสรีภาพให้อยู่ในวงแคบ ๆ (อุษณีย์ สุวรรณ, 2558) ซึ่งสาเหตุหลักมาจากค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ฝังรากลึก และความเชื่อที่ว่าเพศชายมีบทบาทมากกว่าเพศหญิง ส่งผลให้สตรีมีบทบาททางสังคมและการเมืองน้อยกว่าบุรุษอย่างเห็นได้ชัด จนกระทั่งปี พ.ศ. 2475 คณะราษฎรเปลี่ยนแปลงการปกครอง

จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มีการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของสตรีเพื่อสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกับผู้ชาย จากสภาพที่เป็นรอง ถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพ และโอกาสต่าง ๆ น้อยกว่าผู้ชายในสังคม ทำให้ผู้หญิงต้องอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าชายในทุกมิติ สตรีบางกลุ่มเริ่มให้ความสนใจเรื่องสิทธิทางการเมืองมากขึ้น อีกทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปก็มีส่วนทำให้บทบาทของสตรีเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ปัจจุบันบทบาทของสตรีกับการเมืองเพิ่มระดับมากขึ้นกว่าอดีตโดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่น แต่เพราะค่านิยมของคนในสังคมไทยยังคงพบปัญหาที่สตรียังถูกกีดกันทำให้พลาดโอกาสและถูกเลือกปฏิบัติในหลาย ๆ มิติทางสังคม ส่งผลให้สตรีมีความประสงค์ที่จะเข้ามาร่วมพัฒนาสังคมให้ครอบคลุมทุกมิติ ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มสตรีด้วยกันเท่านั้น ยังรวมไปถึงกลุ่มเปราะบางด้วย เนื่องจากสตรีให้ความสำคัญด้านคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่ม ต่างจากชายที่มักจะให้ความสำคัญด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานและความเจริญของประเทศเป็นหลัก

พื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นอำเภอเหนือสุดของจังหวัดเชียงรายและเหนือสุดของประเทศไทย มีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ภูเขาสูงตามแนวเขตชายแดนประเทศเมียนมา มีการอพยพย้ายถิ่นของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอแม่สายจึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประเพณี และวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน แต่อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยเคารพในความแตกต่าง ยอมรับซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ ไทใหญ่ ไทจีน ไทลื้อ ไทยวน ไทหย่า อาข่า ดาราอั้ง ล่าหู่ ลีวะ คะฉิ่น จินยูนนาน และพื้นเมือง คือ กลุ่มคนที่มีเชื้อชาติไทย กำเนิดและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่สาย ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ สตรีและชายมีโอกาสที่เท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกระดับมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามสตรีในพื้นที่อำเภอแม่สายมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มากนัก จะเห็นได้จากข้อมูลสัดส่วนของผู้นำชุมชนในเขตการปกครองส่วนภูมิภาค (ผู้นำท้องถิ่น) และผู้นำเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้นำท้องถิ่น) ระหว่างเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันค่อนข้างสูง (ดังรูปภาพประกอบ)

ที่มา : ผู้วิจัยดัดแปลงข้อมูลจากกรมการปกครองอำเภอแม่สาย เว็บไซต์ของเทศบาล
และองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ณ วันที่ 22 มกราคม 2567

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจเรื่องระดับและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อทราบปัญหาและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเพศ ซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีที่ต่างกันส่งผลให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดสตรีนิยม

สตรีนิยมในความหมายของ Susan Sherwin, 1989 (อ้างอิงใน ไพลิน ภูจินาพันธุ์, 2560) คือ ขบวนการทางสังคมและระบบคิดที่มุ่งเปลี่ยนแปลงสังคมที่วิเคราะห์ว่าผู้ชายมีสถานะที่ได้เปรียบเหนือผู้หญิง มุ่งเน้นในการเรียกร้องความเสมอภาคของผู้หญิง ทั้งด้านสิทธิและอำนาจในการควบคุมชีวิตของตนเอง รวมถึงการต่อสู้กับโครงสร้างสังคมที่สนับสนุนความไม่เสมอภาคและให้อำนาจแก่ผู้ชาย สตรีนิยมยังถือเป็นขบวนการที่มาจากการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย โดยมีทิศทางที่ชัดเจนในการปลดปล่อยผู้หญิงให้พ้นจากการกดขี่เอารัดเอาเปรียบ และการเลือกปฏิบัติต่าง ๆ ของระบบสังคมที่ให้ความสำคัญว่าผู้ชายเป็นใหญ่ เช่นเดียวกับ อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์ (2563) ที่กล่าวไว้ว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศเป็นผลจากระบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยมในสังคม เมื่อโครงสร้างทางสังคมยังคงสืบทอดรูปแบบที่เอื้อประโยชน์ต่อเพศชาย ทำให้สตรีประสบอุปสรรคในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสต่าง ๆ จึงทำให้สตรีเริ่มสนใจการเมืองและเกิดแรงขับเคลื่อนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย มุ่งเน้นไปที่การบรรลุความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคม การเคารพสิทธิมนุษยชนสร้างสังคมที่ให้ความสำคัญในสิทธิและศักดิ์ศรีของเพศหญิง ไม่ว่าจะผ่านไปที่ยุคสมัย สิ่งที่ใช้ในการรักษาสถานะของชายให้เหนือกว่าผู้หญิงมักจะเป็นเรื่องของเพศสภาพ ซึ่งถูกใช้เป็นข้ออ้างในการกำหนดบทบาทที่ลดทอนความสามารถของผู้หญิงเพียงเพราะถูกมองว่ามีความอ่อนแอ และต้องการการปกป้องจากเพศชายอยู่เสมอ ทั้งที่ความจริงแล้วมีความสามารถไม่แตกต่างจากผู้ชายเลย (บุษยรังสี หาสุทธิใจ, 2566, น. 14-26) โดยเฉพาะด้านการเมือง

ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นหลักแนวคิดสตรีนิยม ของ ไพลิน ภูจินาพันธุ์ มองว่าเป็นขบวนการทางสังคมที่มุ่งเปลี่ยนแปลงสังคมให้มีความเท่าเทียมระหว่างเพศ ส่วน อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์ คือความเชื่อมโยงระหว่างความไม่เท่าเทียมทางเพศกับระบบทางสังคมและบทบาทของสตรีในการเรียกร้องความเท่าเทียมผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ บุษยรังสี หาสุทธิใจ เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ระบบสังคมที่ใช้เพศสภาพมาเป็นเครื่องมือในการกดทับสตรี

กล่าวโดยสรุปคือ สตรีนิยมกับการเมืองมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มุ่งเน้นไปที่การบรรลุความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคม การเมืองเป็นกระบวนการกำหนดและดำเนินการนโยบายสาธารณะ ซึ่งส่งผลต่อชีวิตของทุกคน และคาดว่าสตรีนิยมจะยังคงมีบทบาทสำคัญในการเมืองต่อไป ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดสตรีนิยมมาใช้ในการงานวิจัย เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการวิเคราะห์มุมมองความเคลื่อนไหวทางสังคมของสตรีในพื้นที่ และเป็นการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทิศทางที่เท่าเทียมและเป็นธรรมมากขึ้น

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการ ตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์, 2550, น. 185, อ้างอิงใน สมบัติ นามบุรี, 2562) รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากร ของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยการให้ข้อมูล ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการร่วมควบคุมโดยตรงจากประชาชน (สถาบันพระปกเกล้า, 2558, อ้างอิงใน วรรัชชล สุขชาติตะ, 2564, น. 7) ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีอิสระทางความคิด ความรู้ความสามารถ ในการกระทำ ความเท่าเทียมทางเพศ และความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้น ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ

ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ สมบัติ นามบุรี ที่มุ่งเน้นในการเปิดโอกาส ให้ประชาชนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใด หรืออยู่ในฐานะใด ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วน วรรัชชล สุขชาติตะ มองว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดสรรทรัพยากร ที่มีผลต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของพวกเขา

กล่าวโดยสรุปคือ การมีส่วนร่วม หมายถึงการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมกำหนดเป้าหมายและปฏิบัติตามแผนโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยความเต็มใจ โปร่งใส เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นหลัก ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบในการใช้เป็นเครื่องมือแบบสอบถาม สำหรับใช้วิเคราะห์พฤติกรรม การรับรู้ ความคิดเห็นของสตรีในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม หลากหลาย และน่าเชื่อถือมากที่สุด

แนวคิดการเลือกตั้งท้องถิ่น

การเลือกตั้งท้องถิ่น (Local Election) หมายถึง การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เข้าไปบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government) ที่ประกอบด้วย 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 2) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 3) เทศบาล โดยพลเมืองซึ่งอาศัย อยู่ในเขตปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้มิตสิทธิเลือกตั้งผู้นำเพื่อเป็นตัวแทนเข้าไปร่วมในกระบวนการตัดสินใจ นโยบายสาธารณะที่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชน (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2545 อ้างอิงจาก เอกพลณัฐ ญัฐพิทพันธ์, 2560) ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นกระบวนการ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับท้องถิ่น ผ่านการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครและพรรคการเมืองที่มีแนวนโยบาย ที่ตรงกับความต้องการของประชาชน (สุรางค์รัตน์ จำเริญพล, 2544 อ้างอิงใน ญัฐดนัย นาคชัยวัฒนา, ศุภณัฐ รุ่งอินทร์, วีระพล มั่นประสงค์, ทรงสิทธิ์ สายสินธุ์ และนันท์พนธ์ คคคง, 2565, น. 382)

ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นหลักการเลือกตั้งท้องถิ่นของ เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์ คือการเลือกตั้งท้องถิ่นและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการท้องถิ่น ส่วน ญัฐดนัย นาคชัยวัฒนา, ศุภณัฐ รุ่งอินทร์, วีระพล มั่นประสงค์, ทรงสิทธิ์ สายสินธุ์ และ นันทพันธ์ คคคง ให้ความเห็นว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุปคือ การเลือกตั้งท้องถิ่นถือเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นเปรียบเทียบได้จากระดับการมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียง การแข่งขันเพื่อช่วงชิงที่นั่งในสภาท้องถิ่นระหว่างผู้สมัครทั้งหญิงและชาย ทั้งที่สังกัดและไม่สังกัดพรรคการเมือง ในปัจจุบันสตรีที่ได้รับการยอมรับให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่นในอำเภอแม่สาย แม้จะมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับชาย แต่สตรีเริ่มให้ความสนใจโดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองมากขึ้น เช่น การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชุมนุมสาธารณะ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอำเภอแม่สายอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการเลือกตั้งท้องถิ่นมาใช้ในการงานวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง การตัดสินใจ ความต้องการของสตรีในอำเภอแม่สาย และเพื่อความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จากประชากรทั้งหมด จำนวน 58,186 คน (สถิติจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ณ สิงหาคม 2566) ในเขตพื้นที่ 8 ตำบล ของอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประมาณ (Quantitative) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสตรีที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 คำนวณได้ 398 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอ้างอิงแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามสัดส่วนของประชากรในพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ชาติพันธุ์ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของสตรีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ มี 7 ข้อ ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสตรีกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

ในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 2) การมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 3) การมีส่วนร่วมรณรงค์ทางการเมือง และส่วนที่ 3 ให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (validity) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.89 และตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยการหาแอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อถือ 0.875

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเองและผู้ช่วยนักวิจัย ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามได้จำนวน 398 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง ครบทุกฉบับ และทำการบันทึกคำตอบเพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การจัดทำกับข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูล โดยนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง จัดระบบ ลงรหัส และประมวลผลของข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติเบื้องต้น แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการทดสอบค่าเอฟ (F- test) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจากสตรีในพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์พื้นเมือง และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 20 ปี

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง รองลงมาการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมรณรงค์ทางการเมือง ตามลำดับ

ปัจจัยส่วนบุคคลเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทาง Scheffe พบว่า อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถานภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ชาติพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับมากเพราะสตรีในพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญกับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งจึงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นหรือแม้แต่การเลือกตั้งระดับชาติ เพราะส่วนใหญ่เข้าใจถึงผลเสียและสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำที่เหมาะสมเข้ามาพัฒนาชุมชนของตนเอง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง เพราะสตรีในพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญกับการได้พูดคุยเรื่องราวทางการเมืองและสถานการณ์ปัจจุบันกับคนในครอบครัวค่อนข้างน้อยและไม่บ่อยมากนักขึ้นอยู่กับพื้นที่แต่ละพื้นที่ที่มีการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นไม่พร้อมกันและบางครั้งบางพื้นที่ไม่มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างเลย อีกทั้งการพูดคุยกันในครอบครัวเสมือนว่าสถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันหลักที่สำคัญ เป็นหน่วยแรกที่มีมนุษย์ทุกคนได้สัมผัสและเติบโตมา มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพ ค่านิยม และทัศนคติของสมาชิกในครอบครัว การพูดคุยกันช่วยให้สมาชิกทุกคนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน แม้ว่าจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันก็ตาม 3) ด้านการมีส่วนร่วมรณรงค์ทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย เพราะสตรีในพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ไม่ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนกลุ่มการเมือง การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ปราศจากรายได้หรือค่าตอบแทนอื่น ๆ และในปัจจุบันสามารถรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำหรับผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน จำนวน 7 ด้าน

ประกอบด้วย อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ ชาติพันธุ์ อาชีพ และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของสตรีในพื้นที่อำเภอแม่สาย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

(1) ด้านอายุของสตรีที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า สตรีที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เป็นกลุ่มวัยทำงาน เป็นผู้บริหาร ผู้ประกอบการ และพนักงานบริษัทมีเครือข่ายและบทบาทในสังคม รู้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว รวมถึงกลุ่มนี้มักมีความมั่นคงในด้านอาชีพ ครอบครัว มีเวลาติดตามข่าวสารและร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้โดยไม่กระทบต่อการใช้ชีวิตของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสีขาริสมิ วาแม (2557, น 53.) เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับท้องถิ่นในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาสที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในอำเภอศรีสาครมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นด้านอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

(2) ด้านสถานภาพของสตรีที่มีสถานภาพ โสด, สมรส, หม้าย/หย่าร้าง และ สมรสแต่แยกกันอยู่ มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า สตรีที่มีสถานภาพสมรส มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แม้นในอดีตสตรีถูกจำกัดบทบาทให้เป็นเพียงแม่บ้านแม่เรือนโดยมีผู้ชายเป็นผู้นำและมีอำนาจตัดสินใจหรือกระทำการใด ๆ เสมอ แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปมากจากเดิมที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเมืองทุกระดับเป็นเรื่องของเพศชาย สตรีเริ่มได้รับการยอมรับในด้านการเมืองมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจแม้จะสมรสแล้วแต่ก็มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ดี มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่าอดีตเนื่องจากมีเวลาและทรัพยากรที่เพียงพอ ปัจจัยด้านครอบครัวโดยได้รับการสนับสนุนจากคู่สมรสและครอบครัว เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้สตรีกล้าที่จะแสดงออกและเข้าร่วมทางการเมืองมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์รัตน์ โรจน์สุรณกิจ (2557) เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ที่พบว่าสถานภาพแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นกับเทศบาลเมืองลำพูนแตกต่างกัน

(3) ด้านการศึกษาของสตรีที่มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา/ปวช., อนุปริญญา/ปวส., ปริญญาตรี, ปริญญาโทหรือสูงกว่า และ อื่น ๆ มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า สตรีที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เพราะในปัจจุบันสตรีเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ง่ายขึ้น ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและกระบวนการทางการเมือง รวมถึงนโยบายสาธารณะมากขึ้นสามารถวิเคราะห์ตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะมีเครือข่ายทางสังคมที่กว้างขวางจากสถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษามีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น เป็นช่องทาง

ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดความมั่นใจในตนเองและกล้าที่จะแสดงออกทางความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ พรหมเตือ, วีรศักดิ์ จารุโณปถัมภ์ และ วิโรจวรรณ พรหมมากุล (2560, น. 223) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลนาโดน อำเภอนาโดน จังหวัดมหาสารคามที่พบว่าการศึกษาถือเป็นรากฐานของความรู้ความสามารถในการพัฒนา ตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับประเทศ เป็นปัจจัยในการพัฒนาการเลือกตั้งในระดับอบบประชาชนไทยสตรี ที่มีระดับการศึกษาน้อยจะไม่กล้าแสดงออกทางการเมืองและจะมีความ คิดเห็นคล้อยตามผู้ที่มีการศึกษาสูง การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง

(4) ด้านรายได้ต่อเดือนของสตรีที่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000, 10,001–15,000, 15,001– 20,000 และ 20,001 ขึ้นไป มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า สตรีที่มีรายได้ 20,001 ขึ้นไป มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เพราะเป็นผู้ที่มีรายได้สูง จึงมีทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เวลา เงิน เครือข่ายสังคม สามารถให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองได้หลากหลาย รูปแบบ ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือการเป็นผู้สนับสนุนทางการเงิน สิ่งของให้กับผู้สมัคร รับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุน ด้วยความพร้อมของกลุ่มนี้ทำให้สามารถตัดสินใจและแสดงออกทางการเมืองได้โดยไม่ต้องกังวลเรื่องผลกระทบต่อรายได้หรือการงานมากนัก สอดคล้องกับ งานวิจัยของพระครูธรรมธรรณูเที่ยง พุทธสาวิโก, พิสมัย วงศ์จำปา, สหทัยา วิเศษ และ นิกรณ โปธาฤทธิ (2566, น.32) เรื่ององค์ความรู้ด้านการเมืองกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยาที่พบว่าประชาชนที่มีรายได้ ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกัน

(5) ด้านชาติพันธุ์ของสตรีที่มีชาติพันธุ์ ไทยใหญ่, ไทยจีน, ไทลื้อ, ไทยวน, ไตย่า, อาข่า, ดาราอ้าง, ลาหู่, ลัวะ, คะฉิ่น, จีนยูนนาน, พื้นเมือง และ อื่น ๆ มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่าสตรีที่มีชาติพันธุ์ พื้นเมือง มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เพราะคนชาติพันธุ์พื้นเมืองคือกลุ่มคนที่มีเชื้อชาติไทย มีภูมิลำเนาตั้งแต่กำเนิดและอาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นระยะเวลานาน ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ที่ยั่งยืน เพราะเมื่อคนที่มีเชื้อสายและเติบโต ในพื้นที่นั้นมาแต่เดิม รู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของพื้นที่ อยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมตัดสินใจ และกำหนดนโยบายต่าง ๆ โดยอาศัยความเข้าใจปัญหาในเชิงลึกเป็นหลักเพื่อสนองความต้องการของคน ในชุมชน ซึ่งย่อมได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากคนในชุมชนมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธรรมธรรณูเที่ยง พุทธสาวิโก พิสมัยวงศ์จำปา สหทัยา วิเศษ และ นิกรณ โปธาฤทธิ (2566, บทคัดย่อ) เรื่ององค์ความรู้ด้านการเมืองกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยาที่พบว่าในด้านการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์เอง มีตัวแทนในการดำเนินการทางการเมืองโดยมุ่งแบ่งปันผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองและกลุ่มผลประโยชน์ ของพื้นที่ที่หมายถึงรวมการจัดสรรผลประโยชน์ที่หน่วยงานราชการส่วนกลางมอบนโยบายและ นำนโยบายมาปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับกลุ่มของตนและกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวเองที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน

เพื่อเสนอนโยบายของรัฐ ผลประโยชน์ชาติ ผลประโยชน์ของชุมชนและความสมานฉันท์จะเกิดขึ้นกับชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน หน่วยงานราชการ มีความพร้อม มีจิตสำนึก มีจิตอาสา ในการทำให้ชุมชนของตนเองเจริญรุ่งเรืองตามแบบฉบับการพึ่งพาตนเองได้ โดยยึดตามหลักวิถีของชุมชนของหลากหลายชาติพันธุ์ กฎหมาย จารีต ประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ เพื่อหล่อหลอมให้สังคมส่วนใหญ่น่าอยู่ และเกิดความสงบ ความเป็นระเบียบ ในหมู่ชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา

(6) ด้านอาชีพของสตรีที่มีอาชีพ เกษตรกร, รับจ้างทั่วไป, พนักงานบริษัทเอกชน, รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ, ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และ อื่น ๆ ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐาน เพราะสตรีไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด สิทธิและความสามารถในการมีส่วนร่วมทางการเมืองล้วนเท่าเทียมกัน รวมถึงสิทธิในการเลือกตั้ง การชุมนุมโดยสงบ การแสดงความคิดเห็น และการเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ทางการเมือง อีกทั้งรับรู้ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ที่นักการเมืองได้กำหนดมานั้นย่อมส่งผลกระทบต่อทุกอาชีพ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการกำหนดอนาคตของสตรีเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์รัตน์ โรจน์สุรวิกิจ (2557, น. 131) เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนที่พบว่าอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นกับเทศบาลเมืองพูนไม่แตกต่างกัน

(7) ด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของสตรีที่มีระยะเวลา ต่ำกว่า 5 ปี, 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐาน เพราะทุกคนไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในพื้นที่มานานเพียงใด หรือเพิ่งย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ย่อมมีสิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน และไม่เป็นอุปสรรคใด ๆ ในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคนในพื้นที่เพื่อร่วมกันผลักดันนโยบายให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและตนเอง สร้างสังคมที่เป็นธรรมและมีความสุขร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์ญานัฐ อักษรพัฒน์ (2560) เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรีในเขต อำเภอเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่พบว่าปัจจัยด้านภูมิลำเนาและระยะเวลาพักอาศัยไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในเขตอำเภอเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในสังคมพหุวัฒนธรรม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1) ภาพรวมปัญหาที่ทำให้สตรีมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นนั้นพบว่าส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมเพราะต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ร่วมกำหนดนโยบาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของสมบัติ นามบุรี (2562) เรื่องทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์ที่พบว่าการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามา

มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึก ร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย 2) สำหรับสตรีที่ไม่มีส่วนร่วมพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมคือ เวลาที่ไม่ตรงกับการทำงาน ไม่มียานพาหนะในการเดินทางไปร่วมกิจกรรม เนื่องจากในพื้นที่ไม่มีการจัดกิจกรรมแบบออนไลน์เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีในระดับน้อย ปัญหาด้านสุขภาพ ไม่ชื่นชอบเรื่องการเมืองมองว่าเป็นเรื่องของอำนาจและความไม่โปร่งใส และติดขัดเรื่องวิชาชีพที่ต้องเป็นกลางไม่สามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ 3) ประเด็นด้านอุปสรรคการมีส่วนร่วมแม้จะแตกต่างกัน แต่ความคิดเห็นโดยรวมของสตรีส่วนใหญ่ในพื้นที่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ สนับสนุนให้เพศหญิงมีโอกาสเข้ามาบริหารและแก้ไขปัญหาในชุมชน เพราะมีความรู้ความสามารถไม่ต่างจากชาย ควรวัดกันที่ผลงาน สตรีมีความรอบคอบ อ่อนโยน ช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองในสถานการณ์ปัจจุบันได้ และเห็นว่าสตรีควรมีสถานที่เท่าเทียมกับชายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉราพรรณ ลีวไธสง และเพ็ญณี แนนรท (2562, น.78-92.) เรื่องภูมิหลังแรงจูงใจและบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ที่พบว่า ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันในทุกมิติของสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม การทำงาน และการเมือง เป็นต้น

สำหรับข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีในพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เห็นควรสนับสนุนสตรีเข้าร่วมทางการเมืองท้องถิ่น เพราะการเมืองคือเสรีภาพสำหรับทุกคน โดยให้โอกาสสตรีเข้ามาบริหารชุมชนเพราะเข้าถึงประชาชนทุกเพศทุกวัยได้มากกว่าชาย และอยากให้พัฒนาชุมชนด้วยความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง โปร่งใส สร้างความสามัคคี ขจัดความขัดแย้ง ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างชุมชนที่แข็งแกร่ง

สรุปผล

จากผลการศึกษา ปัญหาของสตรีในอำเภอแม่สายที่พบมากที่สุด คือ ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จัดอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ความจำเป็นในการดำรงเลี้ยงชีพและครอบครัวรวมถึงภาระหนี้สิน เป็นอุปสรรคทำให้มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างจำกัด ประกอบกับความเหนื่อยล้าจากการทำงานหนักในการดูแลพื้นที่เพาะปลูก เมื่อมีเวลาว่างจึงมักเลือกใช้เวลาในการพักผ่อนหรือทำกิจกรรมที่ช่วยลดความเครียดมากกว่าจะสนใจการเมือง

โครงสร้างทางสังคมในพื้นที่ที่มีอิทธิพลสำคัญในการกำหนดบทบาทและโอกาสของสตรีเช่นกัน เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ให้การยอมรับบทบาทของสตรีมากนัก มองว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความแข็งแกร่งซึ่งเป็นคุณสมบัติของเพศชาย ผลการเลือกตั้งทุกครั้งจึงมักได้ผู้นำที่เป็นเพศชายเป็นส่วนใหญ่ แม้สตรีจะมีความรู้ความสามารถมากเพียงใดก็ตาม ทำให้สตรีมองว่าเรื่องการเมืองคือเรื่องที่เขาถึงได้ยาก รวมถึงความไม่ไว้วางใจในระบบการเมือง เพราะผู้สมัครส่วนใหญ่สังกัดพรรคการเมืองเดิม ๆ ที่ฝังรากลึกอยู่ในพื้นที่จนยากจะมีพรรคอื่นแทนที่ได้ มีฐานเสียงที่แข็งแกร่ง จึงได้แต่ผู้นำที่สังกัดพรรคเดิม ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมให้สตรีมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมและสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ให้ความรู้ด้านสิทธิของประชาชนโดยเน้นให้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการมีส่วนร่วม สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย นำเสนอตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม เช่น สามารถแก้ไขปัญหาของกลุ่มเกษตรกรได้สำเร็จเนื่องจากการรวมกลุ่มและแสดงพลังทางการเมือง เพื่อผลักดันให้สตรีเข้าร่วมและมีบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้น เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางเพศในมิติทางการเมือง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางสตรีไม่ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญอย่างเต็มที่ สร้างความเท่าเทียมทางเพศในสังคม เพราะเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ เป็นการยืนยันว่าทุกคนไม่ว่าเพศใดมีสิทธิเสรีภาพ และโอกาสเท่าเทียมกัน ในทุกสังคม

อีกข้อค้นพบหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบคือ อัตลักษณ์ของกลุ่มสตรีในพื้นที่ แม้จะมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรมและปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน แต่ต่างก็ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในกระบวนการประชาธิปไตยและต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง อีกทั้งสามารถนำข้อมูลที่ค้นพบนี้มาต่อยอดในการส่งเสริมให้สตรีในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ไม่จำกัดเพียงกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง ดำรงตำแหน่งผู้นำในชุมชนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง โดยสังคมจะได้ประโยชน์จากมุมมองที่หลากหลายและนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มมากยิ่งขึ้น เช่น การนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของตนเองมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม การสร้างเครือข่ายใหม่กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจนนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้นำสตรีระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการเมืองของผู้นำสตรี และเพื่อศึกษาอุปสรรคที่ต้องเผชิญ เช่น โอกาสทางเพศหรือวัฒนธรรมที่จำกัดบทบาทของสตรี

บรรณานุกรม

- กันต์ญาณัฐ อัญญาวรพัฒน์. (2560). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรีในเขต
อำเภอเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์].
- พระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสาวิโก, พิสมัย วงศ์จำปา, สหทัยา วิเศษ, และ นิกรณ โปธาฤทธิ. (2566).
องค์ความรู้ด้านการเมืองกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยา. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง,
12(1), 130-143.
- ไพลิน ภูจินาพันธุ์. (2560). บทบาทผู้หญิงในการสร้างความเสมอภาคทางการเมืองและงานอาสาสมัคร
พัฒนาสังคม. วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร, 14(1), 168-203.
- วรรณชล สุขชาติตะ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนเขตเทศบาลนคร
นครราชสีมา กรณีศึกษาการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2564. [การค้นคว้าแบบอิสระปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1),
183-197.
- สมศักดิ์ พรหมเตือ, วีรศักดิ์ จารุโณปถัมภ์, และ วิโรวรรณ พรหมมากุล. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลนาตุน อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม. วารสารช่อพะยอม,
28(1), 221-230.
- สีชาธิสมิ วาแม. (2557). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับท้องถิ่นในอำเภอศรีสาคร
จังหวัดนราธิวาส. [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัทยหาดใหญ่].
- อนงค์รัตน์ โรจน์สุรญกิจ. (2557). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล
เมืองลำพูน จังหวัดลำพูน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย].
- อรอนงค์ ไชยพิพัฒน์. (2563). แนวคิดสตรีนิยม : การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา
ท้องถิ่น, วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 7(1), 1-18.

อัจฉราพรรณ สีวไธสง และ เพ็ญณี แนนรท (2562). ภูมิหลัง แรงจูงใจ และบทบาทของนักการเมืองสตรี
ท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารการเมืองการปกครอง, 9(2), 78-92.

อุษณีย์ สุวรรณ. (2558). บทบาทสตรีในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในชุมชนวัดสะพาน อำเภอมือง จังหวัดชัยนาท. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ศิลปากร].

เอกพลณัฐ ญัฐพัชรนันท์ (2562). การเลือกตั้งท้องถิ่น. สถาบันพระปกเกล้า. <https://www.kpi.ac.th/>